

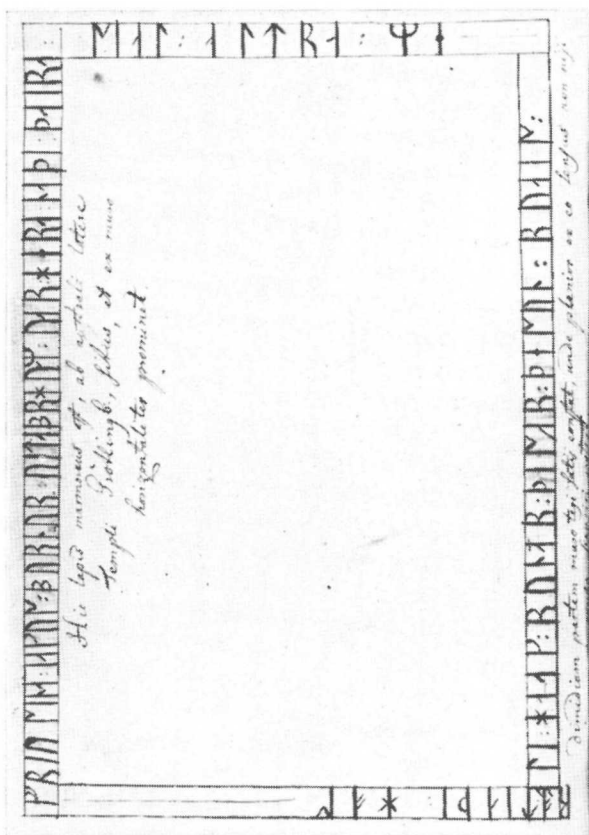

Fig. 34. G 36. Grötlingbo kyrka. Efter teckning i Peringskiölds Monumenta.

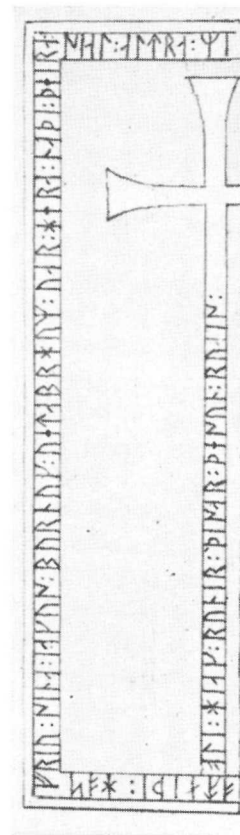

Fig. 35. G 36. Grötlingbo kyrka. Efter teckning av C. G. Hilfeling.

36. Grötlingbo kyrka.

Pl. 13.

Litteratur: L 1786, S 165. C. Linnæus, *Iter Gotlandicum* (hs i Linnean Soc., London), s. 344, *Öländska och Gothländska resa* (1745), s. 247 f.; G. Wallin, *Analecta Gothlandica* I, s. 639 (Linnæus), 666, 718, 729; J. Peringskiöld, *Monumenta Sveo-Gothorum*, Vol. 8 (F h 8), bl. 100; C. G. Hilfeling, *Resejournal* 1799 (F m 57: 6), s. 41; N. J. Ekdahl, *Resa på Gotland* 1826 (ATA), s. 8; P. A. Säve, *Reseberättelse* 1864 (ATA), s. 186; G. Stephens, *Old Northern Runic Monuments* 2 (1867-69), s. 706; E. Brate, *Svenska runristare* (1925), s. 132, i *Svenska Fornminnesföreningens tidskrift* 7: 1 (1888), s. 67; O. v. Friesen, *Anteckningar* 1923 (UUB); V. Jansson, *Runsten från Bro socken, Gotland* (APhS 10, 1935), s. 7 f.

Äldre avbildningar: Wallin, teckning (a. a. s. 666, 718 och 729); teckning av okänd i Peringskiöld a. a. bl. 100; Hilfeling, teckning (F m 57: 7, tab. 9; återgiven i Liljegren, *Fullständig Bautil*: L 1786); P. A. Säve, teckning (i S 170 II, UUB); O. v. Friesen och J. W. Hamner foto 1923, 1924 (ATA).

Runristad gravhäll. Den ligger som bänk i en nisch i södra korväggen rakt S om altaret, 77 cm över golvet. Endast något mer än halva stenen ligger synlig utanför muren; återstoden av inskriften är dold i väggen. Röd, fossilrik kalksten. Längd 1,73 m, bredd 0,85-0,80 m. Formen är sålunda svagt trapetsoid. Kantens huggna passning visar, att stenen har varit lockhäll i en gravkista. Mitt på stenen är ett enkelt kors.

Gravhällen omtalas på samma plats redan av Linnæus 1741 (»insatt i sielfwa väggen liksom ett Säte»). — G. Wallin har på Linnæus' förteckning (s. 639) noterat: »Denna får jag ej reda på». Men senare (s. 666): »På Grötlingbo Kyrckio-mur.» — Teckningen i Peringskiölds *Monumenta* (som är rätt vilseledande) har

kalendrier (med festdagar den 17 juni och den 28 juli): deras användning beror sålunda väsentligen på uppkallelse, och de äro spridda över hela Norden. Särskilt Botulv (Båtel) har varit i allmänt bruk. Annorlunda förhåller det sig med *Botgair*, *Botair*; det är utanför Gotland sällsynt. Lundgrens och Brates namnordbok har 4 eller 5 belägg, samtliga från Östergötland. Detta vittnar väl i sin mån om medeltida förbindelser mellan Gotland och Östergötland, som båda tillhörde Linköpings stift.

Om namnet *Jakob* se G 13, om namnet *Ole*, kortform av *Olafr*, se G 8 och G 21.

Om ordet *fgutn. husfroyia* f. husfru se G 3, om ordet *burna* f. dotter se G 34.

Läsningen 60-68 **uetabrhum** är såsom nämnt säker; den kan återge ett ortnamn *Vetabergum* eller *Vetaborgum*. Någon gård eller plats med detta namn är emellertid icke känd (Lindström I, s. 55).

122-131 **pesun : buais**: läsningen av det senare ordet är osäker. v. Friesen läser **pauais**, d. v. s. Pavals, Pauls. **buais** kan återge gen. av namnet *Botair* i inskriftens början. **pesun** kan, såsom v. Friesen har förmodat, vara ett *fgutn. pysun* m. oäkta son; i Gutalagen förekommer såväl *pybarn* n. oäkta barn som *pydotir* f. oäkta dotter. Jfr isl. *þýbarn* n., *þýborinn* född av trälkvinna. Förleden är *fgutn. þy* f. trälkvinna, isl. *þý* (*þir*) f.

Om en gravhäll med en nästan helt utnött inskrift i golvet under G 36 se s. 43.

37. Grötlingbo kyrka.

Pl. 12.

Litteratur: S. Lindqvist, *Gotlands Bildsteine* I (1941), s. 56, fig. 152, 2 (1942), s. 50; O. v. Friesen, *Anteckningar* 1936 (UUB).

Äldre avbildningar: H. Faith-Ell foto (i Lindqvist a. a. fig. 152); A. Edle foto (ATA).

Fragment av en runsten, funnet omkring 1928 i en grav på kyrkogården och tillvarataget av aktuarien Erik Jacobsson. Det förvaras nu i kyrkan, i en nisch i södra väggen.

Sandsten. Fragmentet utgör övre hälften (tredjedelen) av en runsten med en form, som har varit vanlig på Gotland under vikingatid. S. Lindqvist för den till den typ från relativt sen tid, som han kallar »dvärgstenar». Fragmentets höjd är 0,39 m, bredd nedtill över halsens smalaste del 0,37 m, beräknad största bredd över huvudet 0,48 m, huvudets höjd 0,31 m. Stenens tjocklek 8-10 cm. Stenens framsida är jämnt tillhuggen, med tydligt bevarade spår av verktyget; baksidan synes ha en naturlig yta, icke tillhuggen. Smalsidorna äro svagt rundade. På h. sidan är ett stycke avslaget, varvid också en del inskrift har gått förlorad. Också på v. sidan är stenen skadad, med någon inskriftsförlust.

Längs stenens ytterkanter går på framsidan ett skriftband. Nedtill ha ändarna varit inböjda mot mittytan och utformade till ett drakdjurs huvud och stjärt. Ornamentiken har, icke minst i rundjurets huvud, en stor likhet med öländsk och uppländsk runstenskonst. Formatet är, såsom Lindqvist har framhållit, påfallande litet, och skriftbandets bredd är endast omkring 3 cm. Inskriften är djupt huggen, något varierande i runornas form, men i allmänhet tydlig, där den icke har blivit skadad. — Runornas växlande, ibland något klumpiga form tyder, menar v. Friesen, på en ovan ristare. Det kan emellertid också sammanhånga med svårigheten att inhugga tydliga skrifttecken i den grovkorniga sandstenen.

Inskrift:

botuatr k : herupr : litu : stain : pena : ef . . . up : m . . .

»Botvat ... och(?) Härröd läto (resa) denna sten efter ..., sin moder(?)»

Till läsningen: 1 **b** är osäkert format, med smala linjer. Nedre delen är rätt otydlig; bistaven utgöres av en sammanhängande linje, som vid mitten icke går in till huvudstaven. 2 **o** har formen **þ**. Huruvida 6 **t** har haft en eller två bistavar kan ej avgöras. Av 7 **r** finns endast nedre delen. Namnet 1-7 *Botvatr* (*Bothvatr*)